

Tema 4. Naturen i ett föränderligt landskap

FAKTABLAD N12. Gråsäl (*Halichoerus grypus*)

Gråsäl lever både i Östersjön och i Atlanten. Den är större än vikaren. I motsats till våra andra sälarter har gråsälen konformigt huvud. Hanen är mörkgrå med ljusare fläckar, honan har mörkgrå fläckar på en silvergrå päls och ungarna är vita. Längden är 180–250 centimeter och vikten 200–300 kilogram. Hanen är klart större än honan. Östersjögråsälen (*Halichoerus grypus balticus*) är en underart till gråsälen.

Gråsälarna är mycket väl anpassade till ett liv i vattnet. Kroppen är spelformad och ett tjockt späcklager isolerar mot kyla. Den korthåriga pälsen är mycket tät och ömsas varje vår. Fötterna har simhud mellan tårna.

Gråsälarna andas luft, men de kan stanna under vattenytan i upp till 30 minuter och dyka ända ner till 200 meters djup. Näsborrarna stängs automatiskt vid dykning.

Födan består nästan uteslutande av fisk, framförallt torsk och strömming. En vuxen gråsäl äter cirka 7 kg fisk per dag och under hösten ännu mer för att bygga upp späcklagret inför vintern.

Kuten väger 10–15 kilogram vid födseln och ökar nästan 2 kilogram per dag under tiden den diar. Efter tre veckor slutar den dia och då kan den väga upp mot 50 kilogram. Samtidigt byter den sin gulvita kuttpäls mot en grå-silvergrå päls.

Gråsälen har kommit senast till Östersjön av alla de sälarter som har levat här. De äldsta fynden är 6000 år gamla. Gråsälen var allmän i Östersjön vid förra sekelskiftet, men på grund av intensiv jakt minskade de och på 1960–70-talet decimerades beståndet ytterligare av miljögifter. Efter 1980-talet har gråsälstammen ökat stadigt igen.

Foto: Jörgen Wiklund

Stor gråsälshanne.

Foto: Anita Storm

Gråsäls käke.

Foto: H. Östman

Gräsälar på grynna.